

ΣΥΝΟΔΕΥΤΙΚΟ ΕΝΤΥΠΟ ΓΙΑ ΤΙΣ ΓΡΑΠΤΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ

Ονοματεπώνυμο εκπαιδευομένου : Βασίλειος Μπαλάφας

Ονοματεπώνυμο εκπαιδεύτριας – συμβούλου : Παναγιώτα Αγγελίδου

Αύξων αριθμός γραπτής εργασίας :

1

Ημερομηνία αποστολής της εργασίας στην εκπαιδεύτρια σύμβουλο : 23 Νοεμ. 2006

Πρόγραμμα Εκπαίδευσης Εκπαιδευτών

ΕΚεΠις

Γραπτή Εργασία Ι

για τους εκπαιδευόμενους εκπαιδευτές θεωρητικής κατάρτισης

Εκπαιδευτής: Παναγιώτα Αγγελίδου (paggelidou@yahoo.gr)

Εκπαιδευόμενος: Βασίλειος Μπαλάφας (xwing@otenet.gr)

Νοέμβριος 2006

Η μικροδιδασκαλία 4 που παρακολούθησαμε αναφέρεται σε εκπαίδευση προϊσταμένων τραπεζικών υπαλλήλων σχετικά με μεθόδους διαχείρισης προσωπικού και πιο συγκεκριμένα σχετικά με τον τρόπο επιμερισμού των στόχων που θέτει η κεντρική διοίκηση της Τράπεζας. Οι προϊστάμενοι είναι υπεύθυνοι για την επίτευξη των στόχων και τον καταμερισμό των αρμοδιοτήτων στους υφισταμένους τους ώστε να επιτευχθεί ο γενικός στόχος.

Το απόσπασμα περιέχει το κομμάτι της διδασκαλίας μετά από την ανάλυση των μεθόδων και λαμβάνει χώρα μετά το πέρας του μεσημεριανού διαλείμματος. Ο εκπαιδευτής επιδιώκει την πρακτική εφαρμογή όσων προειπώθηκαν και επιλέγει την διεξαγωγή ενός παιχνιδιού ρόλων, το οποίο περιέχει το ρόλο ενός προϊσταμένου που πρέπει να μεταφέρει οδηγίες σχετικά με το πλάνο επίτευξης του στόχου, και το ρόλο ενός υφισταμένου που όντας υπεύθυνος κάποιου υποτμήματος, θα πρέπει με τη σειρά του να μεταφέρει προς τα κατώτερα στελέχη τις οδηγίες και να επιμερίσει αρμοδιότητες.

Είναι προφανές ότι ο εκπαιδευτής επιλέγει τη σωστή εκπαιδευτική τεχνική σε αυτό το σημείο καθότι στο σώμα των εκπαιδευόμενων υπάρχει λογική κόπωση κατά τις μεσημεριανές ώρες και μετά από μια μακρά διαδικασία εισηγήσεων. Το παιχνίδι ρόλων δίνει την ευκαιρία στους εκπαιδευόμενους να ασχοληθούν πρακτικά με το αντικείμενο της διδασκαλίας αποκτώντας ενεργό συμμετοχή και χρησιμοποιώντας τη φαντασία τους. Το μάθημα αποκτά ιδιαίτερο ενδιαφέρον και ξεφεύγει από το κλίμα της μονότονης διδασχής από την πλευρά του εκπαιδευτή. Ο εκπαιδευόμενος εφαρμόζοντας πρακτικά όσα προηγήθηκαν στη θεωρία αποκτά μεγαλύτερη δυνατότητα απορρόφησης των νέων γνώσεων τις οποίες μέσω του παιχνιδιού «κάνει κτήμα του», χωρίς ιδιαίτερο κόπο και επίπονη ανάγνωση σημειώσεων.

Άλλωστε, αποτελεί κοινό τόπο, ότι η οποιαδήποτε γνώση αποκτάται μέσω εμπειριών ή βιωματικών μεθόδων είναι εποικοδομητική και πολύ πιο εύκολα αφομοιώσιμη από τους λήπτες (Jarvis P., 2004, σ. 108-112). Αυτή η διαπίστωση δρά πολύ πιο αποτελεσματικά στην εκπαίδευση ενηλίκων οι οποίοι μέσα από ένα παιχνίδι ρόλων αναπαριστούν πιο εύκολα την καθημερινότητά τους και βρίσκουν πρακτικά τις περιπτώσεις στις οποίες θα εφαρμόσουν τις νέες γνώσεις τους.

Οι ενήλικες ως επί το πλείστον παρουσιάζονται και πιο αρνητικοί στην απόκτηση νέων γνώσεων και την εφαρμογή νέων μεθόδων καθότι θεωρούν ότι οποιαδήποτε αλλαγή των καθημερινών, τετριμμένων πρακτικών τους, επιφέρει μεγαλύτερη κόπωση και προσπάθεια (Piveteau J., 1999, σ. 155). Με τον τρόπο αυτό διαπιστώνουν γιατί τελικά πράγματι χρειάζονται οι νέες γνώσεις και πως τους διευκολύνουν στην καθημερινότητά τους.

Είναι πράγματι πολύ δύσκολο να πείσεις ανθρώπους να αναθεωρήσουν πολυετείς συνήθειες πρακτικές, πόσο δε μάλλον ανώτερα στελέχη κάποιου οργανισμού τα οποία αναρριχήθηκαν στις θέσεις που βρίσκονται εφαρμόζοντας όσα προηγουμένως γνώριζαν. Το παιχνίδι ρόλων είναι ο ασφαλής δρόμος για να αποδείξει ο εκπαιδευτής ότι πράγματι οι νέες γνώσεις είναι χρήσιμες και να απαντήσει επιτυχώς χωρίς κοπιώδη τρόπο στο μόνιμο ερώτημα των ενηλίκων εκπαιδευόμενων, « που θα μου χρησιμεύσει το τάδε ή το δείνα ».

Η εισαγωγή που κάνει ο εν λόγω εκπαιδευτής, οδηγώντας το σώμα των εκπαιδευόμενων στο παιχνίδι ρόλων, είναι επαρκής, λιτή και δεν κουράζει το ακροατήριο. Κάνει μια πολύ σύντομη ανακεφαλαίωση αναφέροντας το αντικείμενο διδασχής της προηγούμενης ενότητας επιτυγχάνοντας τη σύνδεση μεταξύ των δύο ενότητων. Πρέπει σε αυτό το σημείο να σημειωθεί ο τρόπος έκφρασής του καθώς και η αμεσότητα με την οποία χειρίζεται τους εκπαιδευόμενους. Δεν περιορίζεται στην ανακοίνωση διεξαγωγής του παιχνιδιού αλλά εύστοχα αναφέρει και τη σκοπιμότητά του. Είναι ευδιάθετος και δείχνει ξεκούραστος και ορεξάτος για την επόμενη ενότητα παρότι ίσως στην πραγματικότητα είναι και αυτός κουρασμένος περισσότερο από τους εκπαιδευόμενους. «Τραβάει» όμως τους εκπαιδευόμενους για τη συνέχεια μεταδίδοντας τη δική του ενέργεια και τη δική του διάθεση.

Ειδικά αυτό το σημείο είναι κομβικό για τη διεξαγωγή μιας διδασκαλίας. Η καλή διάθεση του εκπαιδευτή, η δεδομένη ψυχολογία του μεταφέρονται στους εκπαιδευόμενους. Ένας εκπαιδευτής που είναι απλός διεκπαιρωτής της διαδικασίας μεταδίδει αυτομάτως αυτή την ψυχολογία. Οι ενήλικες ειδικότερα, όντας οι ίδιοι πολλές φορές απλοί διεκπαιρωτές διάφορων εργασιών στην καθημερινότητά τους, αντιλαμβάνονται πολύ πιο εύκολα μια τέτοια διάθεση. Κάτι τέτοιο είναι μοιραίο για την επιτυχή έκβαση της διδασκαλίας και συνιστά σοβαρό κίνδυνο για έναν εκπαιδευτή καθότι μπορεί άμεσα να χάσει το ενδιαφέρον των εκπαιδευόμενων και να μην μπορεί να μεταφέρει το ρυθμό διδασκαλίας που επιθυμεί στο ακροατήριο.

Συνοψίζοντας, ο εν λόγω εκπαιδευτής επιδεικνύει σωστή χρήση του προφορικού λόγου όντας άνετος, σαφής, μιλώντας καθαρά και πηγαία χωρίς να περιορίζεται στη στείρα ανάγνωση των σημειώσεών του. Χρησιμοποιεί ορθά τη γλώσσα του σώματος μεταδίδοντας φυσικότητα στους εκπαιδευόμενους, αποφεύγοντας την αναπαραγωγή μιας «στημένης» διαδικασίας. Η εμφάνισή του είναι η πρόπαιδα, απευθύνεται με ευθύ βλέμμα στους εκπαιδευόμενους, όντας σωστά τοποθετημένος στο χώρο. Ταυτόχρονα, δείχνει να έχει αναπτύξει καλή σχέση με τους εκπαιδευόμενους αφού δείχνει φιλικός και προσιτός ενώ δεν παραλείπει να τους ενθαρρύνει να συμμετάσχουν. Φροντίζει δε, να διευκρινίσει ότι σε ένα παιχνίδι ρόλων συμβατικά και τυχαία δίνονται οι ρόλοι χωρίς να σημαίνει ότι κάποιος ταιριάζει καλύτερα σε κάποιον ρόλο. Όλοι μπορούν να παίξουν το ρόλο είτε του προϊστάμενου είτε του υφισταμένου χωρίς αυτό να σημαίνει κάποια διάκριση ως προς τις πραγματικές τους δυνατότητες. Άλλωστε, το παιχνίδι ρόλων στη συγκεκριμένη περίπτωση δεν είναι τίποτα άλλο παρά μια συμμετοχική προσομοίωση μιας πραγματικότητας. Πέραν τούτου, κανείς δεν γεννήθηκε προϊστάμενος αλλά πέρασε και από τη θέση του υφισταμένου ή αν θέλετε ακόμα καλύτερα ειδικά στον τραπεζικό χώρο πάντα υπάρχει κάποιος ανώτερος από οιαδήποτε δεδομένη θέση μέσα στο οργανόγραμμα.

Στον αντίποδα των παραπάνω, ο συγκεκριμένος εκπαιδευτής ενώ επιτυχημένα επέλεξε την πρακτική του παιχνιδιού ρόλων, παρουσιάζει κάποιες σημαντικές ελλείψεις ως προς την πραγματοποίησή του που μπορούν να οδηγήσουν στην αποτυχία επίτευξης του στόχου του. Δεν φαίνεται να έχει προετοιμάσει επαρκώς τη διαδικασία και εμφανίζει μια προχειρότητα ως προς τη διεξαγωγή ενώ μπορούμε να διακρίνουμε ακόμη και μια βιασύνη από πλευράς του.

Όπως προαναφέραμε, το παιχνίδι ρόλων είναι μια εξαιρετική εκπαιδευτική πρακτική, όμως απαιτεί σύνθετη και μεγάλη προετοιμασία. Χρειάζεται ένα συγκεκριμένο πλάνο διεξαγωγής και συνεχή εγρήγορση για να πετύχει. Οι ρόλοι που επιλέγονται πρέπει να ανταποκρίνονται στο μαθησιακό αντικείμενο και να αρμόζουν στο δυναμικό των εκπαιδευόμενων (Jarvis P., 2004, σ. 186-189).

Άμεση συνέπεια αυτής της ελλιπούς προετοιμασίας είναι και η δυσκολία που εμφανίζει ο εκπαιδευτής στην έκφρασή του. Ενώ έχει στο μυαλό του τις αρχές ενός παιχνιδιού ρόλων, συνειδητοποιεί ότι δεν είναι επαρκώς προετοιμασμένος με αποτέλεσμα να καταλήγει στην απλή επίδειξη μιας περίπτωσης. Δεν είναι σαφές ως προς το τι θα ακολουθήσει, δεν δίνει επαρκείς οδηγίες στο ακροατήριο, τους υπόλοιπους δηλαδή εκπαιδευόμενους οι οποίοι τελικά θα λειτουργήσουν ως παρατηρητές ενώ πριν από μερικά δευτερόλεπτα ακούστηκε ότι θα συμμετάσχουν όλοι στη διαδικασία επαναλαμβάνοντας τους ρόλους ανά ζεύγη. Όμως η κατάληξη του εκπαιδευτή είναι να τους μοιράσει ένα φύλλο αξιολόγησης το οποίο προφανώς αναφέρεται στο ένα και μοναδικό ζεύγος που θα αναλάβει τους ρόλους. Όπως βλέπετε, ακόμη και για τον γράφων ο οποίος είχε τη δυνατότητα να παρακολουθήσει αρκετές φορές το βίντεο, δεν καθίσταται ξεκάθαρη η διαδικασία και δημιουργούνται συγχύσεις. Είναι εύκολο συνεπώς να καταλάβει κανείς πόσο μεγαλύτερη σύγχυση γεννάται στο σώμα των εκπαιδευόμενων.

Οι εκπαιδευόμενοι δεν συμμετέχουν στο «στήσιμο» του παιχνιδιού, συνεπώς δεν ακολουθούνται εθελοντικές ενέργειες αλλά γίνονται κοινωνικοί προκαθορισμένων οδηγιών που τελικά δημιουργούν και σύγχυση. Ο εκπαιδευτής προσπαθεί να βρίσκεται εντός των προδιαγραφών του παιχνιδιού ρόλων (Τόμος Α', Κεφ. 5, σ. 236-237), όμως δεν καταφέρνει να τις υλοποιήσει επί του πρακτέου, παρόλο που τις αναφέρει. Παρατηρούμε σε αυτό το σημείο, ότι ενέργειες που έγιναν από μέρους του εκπαιδευτή και κρίθηκαν ως επιτυχημένες, μπορούν να κριθούν ως αποτυχημένες κατά την περιγραφή του παιχνιδιού. Ασάφεια, δυσκολία έκφρασης και μη επαρκής ανάλυση εννοιών είναι μερικές εξόφθαλμες λανθασμένες ενέργειες του εκπαιδευτή στο συγκεκριμένο μέρος της διδασκαλίας.

Κλείνοντας, το απόσπασμα που παρακολουθήσαμε ανταποκρίνεται σε ορισμένες προϋποθέσεις αποτελεσματικής μάθησης έτσι όπως αυτές αναφέρονται στο εκπαιδευτικό μας υλικό (Τόμος Α', Κεφ. 3, σ. 97-103). Εντοπίζεται ότι σε γενικές γραμμές αποσαφηνίζονται οι εκπαιδευτικοί στόχοι, το αντικείμενο διδασκαλίας σχετίζεται άμεσα με την ιδιότητα και τις ανάγκες των εκπαιδευόμενων, ενθαρρύνεται έστω και αποσπασματικά η ενεργός συμμετοχή στη διαδικασία και υπάρχει στοιχειωδώς ένα κλίμα επικοινωνίας και αμοιβαίου σεβασμού. Είναι προφανές ότι στις υπόλοιπες προϋποθέσεις ο εν λόγω εκπαιδευτής αποτυγχάνει να ανταποκριθεί, όμως δεν πρέπει να ξεχάσουμε ότι παρακολουθήσαμε ένα πολύ μικρό απόσπασμα της διδασκαλίας του και όχι όλη την προσπάθειά του.

~ Τέλος ~

Βιβλιογραφία

Ελληνόγλωσση

- Noye D., Piveteau J., Πρακτικός οδηγός του εκπαιδευτή, εκδ. Μεταίχμιο, Αθήνα, 1999 (1^η εκδ.).
- Jarvis P., Συνεχιζόμενη εκπαίδευση και κατάρτιση - Θεωρία και πράξη, εκδ. Μεταίχμιο, Αθήνα, 2004.
- Εκπαιδευτικό υλικό για τους εκπαιδευτές θεωρητικής κατάρτισης, Τόμος Ι.